

Zas Latweefchu draugs.

1841. 11 Septbr.

37ta lappa.

J a u n a s   s i n n a s.

Is Peterburgs. 28tā August augsti zeenigs Keisers spirgts un wessels irr atnahjis Warshawā.

Is Berlihes. Tur arri taggad tairahs tahdas beedribas eezelt, kas us-nemmahs, ar darbeem, wahrdeem un raksteem peepalihdseht, ka laudis wairs lohpus ne mohza. Bet zitti zilweki nemmahs tohs apsmeeht, kas pa tahdahm beedribahm fadohdahs, un fakka: lai behrnus labbaki ffohle, tad tee jau no masa galla zeenihst to Deewa wahrdu, kas fakka: "Zas tairnajs gahda par sawa lohpa dsihwibu" (Sal. fakk. w. 12, 10.), un tad arri us preekschu fewischki fargafees, ne ween us kutscheru jeb suhrmannu wihsi sawus sirgus pahrsfreedinahht brauzohht, bet arri us leelungu wihsi jahjohht.

Is Amsterdames, Ollenderu semmē. Tanni willas=fabriki, kas tur teem kophmanneem Sleimer un Rihrsch peederr, 28tā August leela nelaimē notikke. Sleimer=kungs pats, fabriki aplahht eedams, maschiham nahze pahrtuhwu; leela frittula afs tezedama ar leelu warru winna drehbes peerahwahs un few til neganti ustinne, ka arri lungu tā rahwe rinkti, ka winnu us weetas fatreeze, un winseh, kaut gan palihgs atskrehje, sawu garru islaide.

Is Londones. Tur taggad par naudu rahda puifi, kas 10 gaddus wezzumā, wairak kā 3 pehdas garumā, gan spirgts un wessels, bet kam pa wifku meesu, — til ne waigā un rohku eekschpuffē, — naggaini farri jeb ruggaini, kā esham. Noplusht winnam schee ruggaini gan brihscham; warr winnam tohs arri bes fahpehm nogreest nohst woi noswillinahht, bet tee tuhlin ataug lihds puffedram tukkam augstumā; stahw beesi, bet ahda teem appakshā irr mihska un wessela. Puifis dsimnis Wahles walsti, un irr pastarihts no 10 pa wiffam wesseleem behrneem.

Darbu, rullis pa mehnescheem; jeb mahziba, kahdi darbi fainneeseem ar sawu faini iffatrá mehnesi pehz fahrtas jastrahda.

S e p t e m b e r   m e h n e f i.

(Weidsama pufse.)

Leez wehrā: Wiffas schahwejamas dahrsa leetas tuhlin ja-schahwe, til ko no dahrsa nemtas, eekam naw wihtuschas. Ischahwetas tahdā weetā ja-glabbā,

kur miklums un pelles ne peeteef. — Wehl leez wehrà: Lappu stahdi, ja tohs krahfnì gribb schahweht, papreeksch farstà uhdenì ja=eemehrz, tad tas uhdens ja=notezzina, bet ne ja=speesch ar rohku, un tad us drehbi isplattitas, ja=eeleef. Sannes tà: papreeksch tahs gabbalindò ja=greesch, farstà uhdenì ja=eemehrz, tad uhdens ja=notezzina un tad krahfnì ja=leef. Ihpaschi ja=farga, fa farstums us reisi ne uskriht. —

Ahbotus warr schahweht tà: Sagrees plahnàs rippitès, fawerr us schnohri un pakare krahfnì. Voi arri tà: isgrees wesseleem ahboteem ferdi ar wiffahm fehktahm ahrà, uswerr tà us schnohri, un iskare, kur warr schuht. Ahbotus arri warr pri schus patureht lihds zittam gaddam, prohti tà: isroh; bedri kahdà faufà, bet ne wiffai fìltà weetà; scho bedri isleez ar dehteem appakschà, fahnds un gallòs, un tè eeberr gluschi wesselus ahbotus eekschà. Warri, ja patihk, arri faufas kohku lappas pa starpahm list. Kad wiffus effi eebehris, tad klahj labbi tihrus un faufus maschus, labbu kahru itt faufu pakulu woi lappu wirfù, pahre leez atfal dehtus pahre, un usmett finiltis labbi famihdidams pahri pehdu augstumà wirfù. Leelus gurkus (Kürbis) jeh putru=ahbotus arri warr schahweht, kad tohs nowahra, fehklas isnemm, labbi wis fabersch, un tad uhdenì ispeesch.

Taggad, kad wakkari jau garri paleef, warr pa wakkareim lohpu=walgus wiht un traufus fagahdaht preeksch kahpoteem un t. j. pr.

Pagrabs ja=istihra no wiffahm wezzahm prezzehm, fo us preekschu ne gribb glabbah, ja=ispohsch un labbi ja=iswehdina.

Labbibu kule taggad tas wiffleelakajs darbs. Za deht ja=gahda, fa schis darbs wiffadi ar labbu sinnu noteef. Labbaki, kad tà warr, ja=kult pee deenas, un kad tà ne warr, tad nakti pee eljes=luktura gaismas. Bet, no Deewa puffes, fkallus ne buhs dedsinah, rijà.

Pahre lohpu kohpschanu. Zif fo gaisma fwihst, lohpi ja=flanz, un kad nakts=falna sudduse, gannòs ja=dsenn, un labbàs sahtainàs gannibàs, woi plawàs ja=ganna. Wakkardòs til ilgi ja=ganna, zif ween warr. Ja irr pee rohkas, tad ne schehlo arri kuhri ehdinah. — Aitas, juhkas un putnus warr gannih, us ruggajeem, kas teem irr gahrì. Siweni ihpaschi mihto kweeschu ruggajus. — Zuhkas schinni mehnesi ap Mikleteem mehds us barroschanu list, tapeh; waijag' sinnah, kahda us to derriga. Gaddu woi 2 gaddus wezs ruhnihts wepris tas wiff'labbakajs. Zai kuhrei, kur juhkas turr', ne waijag' buht farstai; bet tas ja=gahda, fa tai irr zeetas un gluddenas feenas, fo juhka ne warr isgrauft. Zuhkai, fo us barroschanu leef, papreeksch un tais pirmàs neddelàs ja=eedohd no rihteem $\frac{1}{2}$ lohci juhku=sahles (Antimonium crudum), kas aisfargahs no daschas fehrgas un fewischki no putraimeem galkà. Ne wahriti kartuppetu luffi juhkahm ne derr par ehdeenu un naw wesseligì, bet ta wiff'labbaka barriba irr schi: $\frac{3}{4}$ dalkas wahritu kartuppetu un $\frac{1}{4}$ dalka ffohteru meeschu kohpà fajaukti, un ja juhku gribb labbi treknu nobarroht, tad tannis 3 pehdejàs neddelàs ja=dohd ffohteti meeschi, firni, woi eefals. Za ohfota sibles gribbi juhkahm doht, tad tahs sawadi ja=eetaifa, prohti: isroh; bedri, eeberr 4 puhrus sibtu tè eekschà, uskaiifi 4 faujas sahls un usleij uhdenì wirfù, un lai tà stahw,

kamehr fakarst. Labbi buhs, kad bedri tahdâ weetâ rakfi, fur faule peeteek. Kad sibles jau isdihgt, tad klohnâ ja=ischahwe un ja=fahf pa drufzin zuhlahm doht, tâ, ka pamafam ween eeraddina. Jo, kad dauds reisê dohd, tad dabbu jehlu wehderu; bet kad wehders irr jehls, tad ja=dohd ausas. — Leez wehrâ: jo wairak zuhka jau breest, jo masaf tai ja=dohd preekschâ. — Daschu reis' gaddahs, ka zuhkas ne mas wairs ne gribb ehst preeksch=liktu barribu, un fille, kâ no rihra peeleeta, paleek lihds wakkaram tâ pat pilna. Tas nu gau labbumâ ne eet; ta pehz ja=rauga winnahm to ihgnumu nodsiht, prohti: dohd tahm kahdu reekuschu pihladschu ohgu preekschâ un tik fo tahs ee=ehdihs, tad ehdihs ir zittu ehdamu. Woi arri tâ: dohd katrai zuhkai ikdeenas reekuschu fahlitu ausu. Preeksch to warr ausas kahdâ pohdâ eetaisih, prohti tâ: eeberr ausas pohdâ un pa fahrtam apkaisi ar fahli; kad pohds jau appaksch mallahm peebehrs, tad usleij uhdeni wirfû un lauj tahm fabreest. — Uicahm schinnî mehnesi wajag' apeetees. — Kad taggad aukstas naktis fahlahs, tad sirgi stalli turrami un ehdinajami.

Rohka= jeb faknu=dahrsâ. Wehl fehklas nonemmamas, kas gattawas. Sewischki wiffas fannes, kas falnu ne zeesch, ja=nonemm, ihpafchi kartuppeli, un prahrigi ja=paglabba.

Rohku=dahrsâ. Rohku=skohla ja=rave un semme ja=atmihstina. Dohbes ja=fataifa, fur graudinus feht, un pee spalireem tee wallâ buhdami farrini ja=peeseen. Tâ pat arri wiffi kohku=augli ja=nonemm, ka falna ne usnahf, kas samaitahs.

Bifchu=dahrsâ. Schinnî mehnesi tranni teek nokauti. Taggad ne kahds ihpafchs darbs pee bittehm naw; lai nu winnas meerigi wehl strahda.

Pahr tihrumu= jeb druwu=kohpfchanu. Ja wehl labbiba tihrumâ, tad ja=steids to dabbuht fehkuhni. Schinnî mehnesi wiffa fehshana ja=beids un kad pawalka, tad wiffi ruggaiji usarrami un noezzejami, kamehr sirgi wehl pee pilna spehka.

Arri schinnî laikâ wehl warr pastahwigas fehtas taisiht. Sinnams, fur akminu pa pilnam, tur warr uskraut akminu walles. Bet fur nu tahdu leetu naw pee rohkas, tur ja=rauga arri zittadi lihdsfeht. Jau April mehnesi effam padohmu dewusch, kâ pastahwigas fehtas eetaisih, bet apdohmadami, ka ne wif fur tahdi ehkschki dabujami, tê wehl zittadi mahzifim. Apstahdi sawu dahrsu woi tihrumu ar jaunahm behrsehm, kas pirksta reknunâ, kahdu pehdu weenu no ohtra; bet ja ta semme pa flapju, tad alkshni wiff'labbak' isdohsees. Pirmôds gaddôds teem apgraisi gallus, lai nemmahs beesumâ. Woi arri: isroh; ap dahrsu lehseu grahwi, pehdu dshku un 1½ p. plattu, un tê eesehj behrsu woi alkshnu fehklas. Zuffchas weetas warr pehz peestahdiht. Warr arri wilka=rohsees (Waldhaneputzen) dehsiht labbi beesi pawaffarâ, woi arri schinnî laikâ ihpafchâs waggâs feht, un prohti, eeksch'pufs tahs wezzas fehtas, kurrari arri wehl trihs gadus ja=stahw, kamehr jauna fanemmahs. Schahs rohsees labbi no wirfus ja=apgreesch, tad winnas dohsees beesumâ un seedu laikâ fainneeku preezinahs ar jaukumu un ar patihkamu mihligu smarfschu. — Arri paegles dohd labbu fehtu, bet tahs jo weeglaki no fehlahm audsinajamas. Schahs fehklas schinnî meh-

nessi fakrahjamas un nahkamâ mehnesi waggâs sehjamas. Kad nahkamâ gaddâ usnahf, tad allasch ja=tihra no zittahm sahleh'm un ja=agreesch. Zâ pat arri stikkenbehres preeksch sehtahm labbi geld. Leez wehrâ: pa=egles, kad tahs irr sehtas, ne buhs apleet; jo tad ta fehkla sapellehtu un sapuhtu.

Schinni mehnesi pihladschu ohgas nahf gattawas, tahs warr nopluhft un ischahweht, kas lohpeem tohti weffeligas, kad brihscheem pa saujai pee barribas dohd.

Ram papilnam nahtres ap mahjahm, druwahm, woi pa dahrseem, tam tē dohfm padohmu, kas ar schahm ja=darra. Scha mehnescha eefahfuma, kad winnahm lappas jau wihst un stohbri mettahs dseltene, tad tahs lihds semmei janoptauj un isklahstas pahri deenâs ja=schahwe, kamehr lappas weegli nobirst un fehklas warr nonemt. Tad pehz winnas kuhlfischôs scenamas un tad lihds 7 deenas — kâ gaisf un laifs isness — ja=mehrze uppes uhdeni. Kad ismehrzetas, tad labbi ja=ischahwe un pehz tâ pat ja=fataisa, kâ linni. — Nahtru fehklas derrehs ne ween us to, kahdu semmes stuhri ar winnahm apseht, bet arri sirgeem daschu reif no rihta pa saujai eedoht un wistas pa brihscheem barroht, zaur ko schahs jo labbaki dehs. — Kas grihb nahtres feht, tam schinni mehnesi tas ja=darra. Winnas aug wiffadâ semme.

⚠ Tahs zittas mahzibas: pahr ohgu, ahbolu un sehnu eetaifichanu, pahr buhs wefchanu un labbibas plauschanu, pahr fehchanu un plawu labboschanu, pahr zelkeem un tilteem, un kas wehl wehrâ ja=leef, paleef arri taggad spehta, kâ tahs pagahjuschôs mehneschôs jau isteiftas. U. L.

Sinna, jif naudas 10. September-mehn. deenâ 1841 eeksch Nihges malfaja par daschahm prezzehm.

Par	Malfaja:	Sudr. naudâ. Rb. R.	Par	Malfaja:	Sudr. naudâ. Rb. R.
1 puhru rudsu, 116 mahrzins smaggu		1 60	1 pohdu (20 mahrzineem) waffu		7 —
— meeschu, 100 mahrzin. smaggu		1 20	— — tabaka		— 65
— kweeschu, 128 mahrzin. smaggu		3 —	— — sweesta		2 40
— ausu		— 75	— — dselses		— 75
— frau		1 60	— — linnu, frohna		2 —
— rupju rudsu = miltu		1 60	— — brakka		1 80
— bihdeletu rudsu = miltu		2 10	— — kannepu		— 90
— bihdeletu kweeschu = miltu		4 —	— — schlichtu appinu		2 —
— meeschu = putraimu		1 90	— — neschlichtu jeb prezzes appinu		1 —
— eefala		1 20	— — muzzu filku, eglu muzzâ		7 50
— linnu = fehklas		3 50	— — lasdu muzzâ		7 75
— kannepu = fehklas		1 60	— — smalfas fahls		4 —
1 wesumu seena, 30 pohdus smaggu		3 —	— — rupjas baltas fahls		4 40
barrotu wehrschu gaku, pa pohdu		1 20	— — watti brandwihna, puffedegga		10 —
			— — — — — diwdegga		14 —

Lihds 9. Septbr. pee Nihges irr atnahfusch 974 fuggi un aisbraufusch 927.

Wihw drikkht. No Widsemmes General-gubbernementes puffes: Dr. C. E. Napierfky.

Latweeschu drauga

p a w a d d o n s

pee № 36 un 37.

4 un 11 September 1841.

· S i n n a s ,

tā

ar ewangeliuma mahzifchanu eet paganu semmēs.

Defnita sinna:

Rā ar ewangeliuma mahzifchanu eet Seemel-Amerikā.

Ut Kungs, lai tawa sčehlastiba Deld tawas
draudses parradu! Tu ilgi gaidijs lehnprahstiba,
Lai tee tew weefus safauktu. Tu pasauls greh-
lus aišmaksajis, Pee krusta affin's isleedams:
Mahz, paganus drihs paglahbdams, Ko sachtans
weenumehr apstahjis!

Gohds tewim! Tawa walstib' peenahf, Jau
rihta gaisma nakti spihd. Gohds tewim! Tawa
rohka eefahf Paglahbt un apschebloht sčho brihd'.
Tu tizzigus usmohdinajis Mahzht to ewange-
liumu, Un sčehlastibas gaisumu Jau weertahm
redf, kur ne dohmajis.

Mehs 119tā Dahwida dseefmā, 130tā pantā, sčohs wahrbus lassam: »Kad tami
wahrđi atwehrā tohp, tad tee apaaismo, un padarra tohs weenteesfigus gudrus.«

Kamehr missiones irr eefahktas, daschi kristiti irr sachtuschi wajahst: woi gan tee
pagani sawu muhschu laimigi, jeb nelaimigi padsihwo, kamehr winni sawā paganu buh-
schanā paleef, un Deewa parahdichanu ne atsihst. Brihscham arri us to irr tahda atbilda
nahfusi, ka labbaki wajadsetu katra zilweku tai buhschanā pamest, eefsch ka winsch dšim-
mis, jo ta winna prahteem un dabbai ta geldiga effohst. Zitti arri dauds ko irr melfuschi,
ka pagani ar sewi nenoseedšigi dšihwojoht, un kad pee teem Kristus tizzibu eetafoht, tad
winnu prahtus bes nohtes eebaidohst, un teem dšihwes preekus nihzinajoht. — Eā gan
daschi runna, bet tee, kas pasihst, ko zilweka firđi wajaga, sinn, ka ta usnemm dauds ne-
leetibas, ja to ihstu wajadšibu ne dabbu. Zilweks irr kā stahds; ja tahdam faules truhst,
jeb semmes, kur ar saknehm eefschā eet, jeb ja winsch ne dabbu miklumu un sil-
tumu zil wajaga, tad tas wahrgst. Tāpatt arri zilwekam jawahrgst, ja winna gars ne
dabbu to usturru un apkohpšchanu, ko winnam no pascha Deewa wajaga, kā peh; Deewa
lihdšibu radditam. No tam warr faprašt, ka labbad pagani, kur sawā walkā miht, ne gohda
proht, ne swehtibas zerribu turr, bet kā swehti raksti sakka, bes zerribas dšihwo, un pa-
sihkuschi wahrgst. Wiffzauri sčheem tahda indewe irr, ka winni sewi apnikkuschi, ar
gruhtu firđi dšihwo, un pee winneem ihstenu dšihwes preeku ne usees. Winneem prahti
irr apnemti, ta labbad arri tik dauds un daschadas nelabbas un breefmigas wihses pee win-
neem redf. Burschana, zilweku uppurechana un rihschana, behrnu nokauschenu, affinu
kahrigs un atreebigs prahts, meefas kahriba jo neganta kā pee lohpeem, un ta pehdiga
mulku nejehdšiba, kas us to nahkoschu deenu ne mas ne dohma: to pee winneem atrohn,
un wihs tas no winnu apnemteem prahteem isnahf, to pateesi jafakka. Un winnu sei-
ja jau tahbus prahtus sihme. Jo winni ne kā zilweki, bet kā swehti isšattahs, un winnu
waigs nikus rahdahs. — Kad urtums jebkahdam zilwekam useet, tad tas winnam prahtu
apnemm, un winsch sacht neleetigi un aplam darriht. Woi tad nu mums buhs brihnumis,
kad pagani neween neleetigi darra, bet kā ahraprahti un traffi? Kur tad nu tahdeem

laimē raffees? Muhschigi paleef teefa: ta pestifchana ne irr zaur zittu neweenu, un arridsan zits wahrds appafsch debbes stary zilwekeem ne irr dohts, zaur ko mehs warram muhschigi dschwobt, ka ween Jesus Kristus wahrds. (Apost. darb. 4 nod. 12 p.) Eefsch wiina, un eefsch wiina ween zilweki dschwibu un wiffu papilnam atrohñ, un wiasch irr tas wahrds, no ka mehs ar Dahwidu warram fazzist: kad tawi wahrdi atwehrâ tohp, tad tee apgaismo, un padarra tohs weenteesfigus gudrus. Tas missionareem arweenu tas leelafais faldums irr bñis eefsch truhzibas, zihni fchanahm un mohfahm, kad wiina redseja, ka schis wahrds notikke pee paganeem. Un arri mehs no tahm sinahm, ko schodeen klauffim, jebfchu tur behdigas ar preezigahm pamihfchu irr, pasihim, ka pagans, us Kristu atgreesdamees, ne-pasihu laimi atrohñ, un tik atsihstigs paleef ihstena gudribâ, ka to ne buhtu no tahda dohmajufchi.

Wiinau reisi mehs to jaun-useetu pafaules gabbalu, Amerika, effam fahkufchi apmekleht, un papreefch West-Indiju, jeb tahs juhkas fallas, kas riiki pee widdus irr, ar saweem nelaimigeem melneem sweschneefceem un wehrgeem, apstattijufchi. Schoreif mehs nu us paschu leely semmi eetam, prett seemeli. Ta treijs gabbu simtenôs to paschu mainu irr redsejufi, ko West-Indija redseja. Kad to pirmak usgahje, wiffur pulku dsimneeku atradde, ar farkani bruhnu ahdu, un tik ko Siropèeri eetaifjahs, tad jau schohs fahje ahra isnihzinahht. Pafaules notikkumu rulli no breefmigahm un negantahm affins isleefchanahm stahsta, ko tapatt Spaniexi islehtje. Taggad dsimneeki irr wiffur ais dñhti, un Seemel-Amerikâ, no ka mehs stahstifim, tik ween wiffu tahsejôs meschôs tahdus atrohñ. Tahs juhmallas un klahtejas puffes, fur wiinau tehwu tehwi dsihwojufchi, irr no Siropèereem aisnemtas, kas ne-faitamôs pulkôs to semmi apnehmufchi, un wiffai driht wairojahs. To spreesch, ka us 23-gaddeem ohtru tik dauds rohnahs. Baltu zilweku stary arri dauds Nehgeru miht, kas tapatt ka us West-Indiju, arri ka wehrgi atwesti tappufchi, un wehl wehrgôs stahw, jeb ka brihw laisti, fawu muhschu wahrigi welk. Schoreif mehs gribbam no farkanu dsimneeku paleefahm stahstihht, kas mums gan dauds jamoscheglo.

Schohs wezzus dsimneekus fauz Indijanerus, ta labbad kad pirmak dohmaja Indiju usgahjufchi, kad Ameriku usgahje. Tohs ihstus Aust-Indijas dsimneekus fauz Indijerus, to mehs jau sinnam. — Schee Indijanexi sawâ stary paprleeku dauds ziltis schlihruschees. Jau 800 un wairak irr sinnamas, bet pee zittas tikkaï kahdas 300 dwehseles peederr. Katra preefch few ween dsihwo, un zaur to gan driht katral sawa walloda irr, ko brisham klahtakee zeemini ne saproht. Tikkaï rettâs weetâs wiina ar balteem zilwekeem kohpâ miht, jeb tuwu pee teem klahtu. To lihds schai deenai schee wiinneem breefmigas waltas darra, arweenu tahtaki eefsch mescheem eedsenn, jeb arri no tahdahm puffedim pa wiffam isdsenn, fur wiina fahkufchi semmi kohpt, un pehz kahrtas eetaifitees. Ta darra, itt ka balteem zilwekeem ween kristu, apkohptus laukus turreht. — Tad nu Indijanerus tad ween useet, kad ais baltu zilweku dsihwofteem noeet, un wiina, ta falkohht: ka schohgs, stahw ais Seemel-Amerika brihw-walstim. Tur wiina wiffwairak ar meddischanu pahrtteek, un kad meddijumu paleef mas, ar tahdu baddu fauz jahs, ka saknes no semmehm roht. Irr stalti zilweki, kas muddigi pakustahs, un jebfchu warr buht tik stipri naw, ka Siropèeri, tad tomehr brihnum ilgi warr isturreht. Sirds-prahts wiinneem tahds pats, kahds wiffweem mescha zilwekeem. Wiinau niknums tad ween noslahpst, kad irr ohtra affinis dabujufchi isleet, un tahs ziltis weenadi ween farkajahs. Jauni un wezzi, seewas un behrni tad bes nekahda schehluma tohp nokauti, gabbalôs fa-

kappati, un tad winneem ahdu no galwas nogreesch, un ka uswarrefchanas sihmi pahnefs. Weetas feewischfahm pa wiffam irr atreebiga prahts, un winnas wihrus weenadi ween us farreem muffina. Katers tik dauds feewas apnem, zik ween tihk, un no tam leeli taunumi zellahs, ka wiffur. Winni us daschadu wihsi Deewu zeeni, ko par to leelaju Garru fauz. Zits tizz, ka tas eefsch Büffel-bukka effoht eestahwejis, zits ka eefsch willa, jeb lahfscha, eefsch putna, jeb eefsch zuhkas. Winni gan drihs wiffus lihdesus ka elkus zeena. Wezzos laikos arri zilweki uppureti tappufchi. Pee tam winni tizz, ka mirruschi jaunu dshwibu dabbuhs, un armakfahts taps. Bet winni to wiffai pahrgreesch, kas labs un kas tauns irr. Kas tas drohschakais pee kaufchanas, tas tas labbakais, un kas sawejeem maifi gahda, lai arri sagdams un nofaudams, tas tohr gohdahts. Un kam manta kahda peederr, kas azzis eekriht, tas irr eenaidneeks. — Tomehr winneem gan tahda eemanna irr, ka warretu gohdigi zilweki palikt, un kas ar winneem faeet, tam leels schehlums, kad tik braschi un mannigi zilweki ta nolaiduschees un famaitajufchees. Un kad dsird, ka schihs wezzu tautu paleekas arweenu wairak isniht, tad wehl jo nahk schehlums. Tai neganti leela plazzi, fur Seemel-Amerika meschi, tik tik wehl 500,000 Indjanerus atraddihs. Ar katru gaddu winnu masak paleek. Ar farreem, ko sawa starpä turr, un ar Siropereem, ar sliktu mitreki un truhkumu, un ar jaunahm flimmibahm, ko Siropereki winneem atneffufchi, ikgaddos tuhkstofchi aiseet, un tee wairs ne peeaug. Wiffwairak pakkas winnus pahrlaeku aismem, un awihses brihscheem arri no fehrghahm minnejuschas, kas scho un to zilti lihds pehdigam nonahwejuschas. Pa wiffam brandwihs winnus pohsta. Naudas fahrigi Siropereki to winneem peewedd, un schee ka abra-prahda us to kriht. Kur ween ar balteem zilwekeem fateek, schee winnus rauga peedfirdiht, lai eefsch andeles warretu kraht. Daudsreis ihstneeki peedsehrufchees zits zittu nofahwufchi un fapleh-fufchi, jo kad eerohfschu naw, tad ar sohbeem plehschahs.

Tad nu gan tahdai tautai wajaga paliga nahkt, kas jau grihb isniht. Ka Südjuhrah zilwekeem, scheem arri ne warr zittadi palihdseht, ka ween ar ewangeliumu. Kad to winneem peenefs, tad schis wehts winnus warr atspirdsinaht, un winneem ihstenu dshwibas gudribu mahziht, lai warr palikt. Jau kamehr 100 gaddi un wairak, preeksch Indjanereem fahkts gahdaht. Tee missionari Elliot un Brainerd, ne peekuhsdami sawu dshwibu preeksch scho mihlestibas darbu irr dewufchi. Wiffwairak brahlu draudsiha, kamehr 1739rais gads, par wisseem wairak irr gohdajusi. Mufsu laikos wiffas missiones beedribas eefsch Amerika, irr us wiffahm pufsehm pee Indjanereem mahzitajus fuhitijufchas, un taggad 27 mahjokids 23 Amerikaneru missionari irr. Arri Englenderu beedribas tur darbojahs. Sinnams, missionari pee Indjanereem dasch daschadus prahtus atrohn. Dauds weetas schee baltus zilwekus ta irr eenihduschi, ka no winnu Deewa ne ko ne grihb sinnaht, un to mahzibu tiklai apsmeh, un mahzitajus neganti peedraude. Bet par dischu puffi winni gan peekemmigi irr, to no tam warr redseht, kad winni reisahm wehstneschus fuhita, kas ar leelahm firsnitigahm luhgschanahm mahzitajus luhdsahs. Lihds schim brahlu draudsiha tur wiffai leelas geuhribas irr redsejusi, ta labbad no winnas pirmahm missionehm sche stahstifim.

Jau 1735ta gadda zitti brahli gahje pee Indjanereem mahjoh, tai walsti, ko Georgien fauz. Bet tik ko winni bija mahjoktus ustaisijufchi, te farfch zehlahs; un wajadseja iseet. Tomehr brahlu draudsiha flaidras sinnas dabbuja, kahda buhschanä Indjaneri mitte, un zitti brahli paschi eegrihbesejahs winneem eet palihdseht. Krischjahns

Rauch nu 1739tâ gabbâ us Neu-York pilssehtu tappe fuhrtihs. Schê deewabihjigt draugi wiannu gribbeja pahrrunnacht, ka ne warreschoht sawu padohmu isdarricht, un dshw wibu pee ta saudeschoht. Bet wiasch ar diwi wihreem farunnajahs, kas no Mahikanderu zilts, Augsch-Kanada semmê us curreni bija fuhrti, prohti tab, kad schee bija peedsebrumu isgullejufchi. Scheem wiasch nu stahstija, us ko wiasch fuhrtihs, un kâ wiasch wiannu zilts mihloja. Schee wiannu par sawu mahzitaju peenehme, un us sawu mahjofli Schekomeko lihds wedde. Indijaneri wiannu tur mihligi sagaidija, un wiasch tur leelâ meschu beesumâ ewangeliumu fluddinaja, gruhtibas un truhkumu zeesdams. Eefahkumâ tee mescha zilweki wiannu pahrsmehe, un kad daschi balti tohs muffinaja, mellus klausija, un tik pikti palikke, ka fohlija wiannu noschaut. Bet wiasch tohs ar tahdu pazeeschanu nesse, ka wiannu labbaku prahtu us wiannu sahze turreht. Tas pirmais, kas itt pa wissam us wianna pufsi gahje, bija tas wissu pikrakais un ehmigakais zilweks no wissas zilts, leels dsehreis un kawakflis, wahrda Eschohps, Mahikanderu preekschneeks. Schis pehzaki lauschu preekschâ pats stahstija, kâ bija atgreesees, un tâ fazzija: »brahti, es esmu pagans bijis, un ar paganeem apwezzojees, un es gan sinnu, kâ pee paganeem eet. — Weenreis kahds mahzitais pee mums nahze, tas gribbeja muhs paganus mahziht, un mums rahdiht, ka Deews effoht. Tad mehs fazzijam: »woi tad tu dohma, ka mehs paschi to ne sinnam? Eij atpakkat, fur effi atnahzis!« — Zits nahze un muhs gribbeja mahziht. Wiasch fazzija: »jums ne waijaga sagt, melloht un peedsertees, un tâ wehl.« — Mehs wiannam arbildejiam: »eij tu mulki, tu dohma, ka mehs paschi ne sinnam, ka tâ ne waijaga darricht. Mahzees papreeksch pats walditees, un ismahzi sawus laudis, tee wairak sohng un mello, nê mehs.« — Tâ mehs wiannu israidijam. — Pehz kahdu laiku Krishjahns us mannu buhdu nahze, un pee man apsehdahs. Wiasch ar man us tahdu wihsi runnaja: »es pee tew nahku eeksch ta wahrda ta Kunga, kam debbes un semme peederr. Tas tew sinnu fuhra, ka wiasch tew labpraht gribb swehtigu darricht, un no tahs mohzibas isglahbt, eeksch ka tu effi eegullis. Wiasch pehz to irr zilweks palizis, un sawas affinis un dshw wibu arri preeksch tew nodewis.« — Un tâ wiasch wehl daschadi mahzija, pehz wiasch us beuka apgullahs, un aismigge manâ buhdê, jo wiasch bija no zetta peekuffis. Tad es sawa prahtâ tâ dohmaju: kas tas tahds irr! Wiasch tik drohfschi apgullis, un ne mas ne baiddahs. Es wiannu tulihrt warretu nofist un meschâ eemest, un neweens pehz wiannu ne behdahs, bet wiannam naw bail! — Es ne warreju wianna wahrduis aismirft. Tee man ar weenu preekschâ nahze, un kad aismiggu, es no tahm affininim sapnoju, ko Kristus preeksch mums irr islehjis. Tad es dohmaju: ta irr mahziba! un es teem zitteem Indijanereem tohs wahrduis tulkoju, ko Krishjahns wehl us mums rinnaja. Tâ mehs effam ar Deewa scheplastibu pamohduschees. Ta labbad es jums faku: »brahti, ja juhs gribbat paganeem swehtibu nest, tad fluddinajeet teem Kristu, un wianna zeeschanu un mirschanu!«

Tas pats Eschohps, kas tâ no few stahsta, bija fohlijis to missionaru nofist, ja tas us wianna buhdi nahks. Bet no ta laika wiasch wiannu no firds eemihloja, un ta grahmata, ko wiasch missionaram Raucham preekschâ fazzija un likke usrakstihrt, rahda, kahdu firdsprahthu wiasch dabujaja, kad bija atmohdees. Schi ta grahmata irr: »es esmu nabbaga pagans un nejehgis bijis, un 40 gaddus apfahrt labbaku ne sinnajis, kâ funs. Es leelikfi dsehru, itt labprahtigi wellam padewohs lihds ar mescha zilwekeem, un no Pestitaja ne ko sinnadams, es neezigeem elkeem kalpoju, ko taggad wissus wehletu fadedsinajamus. Kad es dsirdeju, ka Jesus arri preeksch paganeem irr Pestitais, es sawâ firdi pehz wiannu ilgo-

johs. Bet manni iſtneeki, feewa un behrni, man pretti bija, un feewas mahte man pa wiſſam leedſe. Winna fazzija: es buſſchoht ſtiktaks nē funs, kad es eekſch winnas deewu wairs ne tizzſchoht. Bet man bija azzis arwehrufchees, un es-to par neeku turreju, fo winna fazzija, jo es ſinnu, winna ſawu deewu no ſawas mahtes irr dabbujufi. Tas irr no abdas ſchuhts ká wihrs, un ar bohmvillu peebahſts. Kad winna bija ta wezzaka, winna to mums eedewe, lai winnu peeluhgtum. Mehs arri to darrijam, lihds muſſu mahzitaís nahze, un mums no ta Deewa Zehra ſtahtija, kas preekſch mums akleem nabbadiineem irr mirris. Es par to gauſchi brihniyohs, un kad dsirdeju, winnu pee mums nahkam, tad manna ſirds eefille. Taggad es juhtu, ka es tizzu; tas Peſtitais ween man warr palihdſehr, un zits neweens. Es tizzu, wiſſch irr mans Deews un Peſtitais, kas preekſch man greh-zineeku pee kruſta ſtabba mirris. Es labpraht jau buhtu kriſtibu dabbujis, un jau ſentt pehz tabs ilgojohs. Tas eenaidneeks manni reiſahm gribbejis nogreest. Bet wiſs, kas man lihds ſchim labbi patikke, man ikdeenás wairaf par neeku paleek.

1742trá gaddá wiſſch lihds ar zitteem Indijanereem tappe kriſtichts, un Jahna wahrdá lifts. Pehz tam Grafs Zinzendorf, kas us Schekomeko bija atnahzis, winnu par Kofhlmeiſteri un tulkotaju zehle. Tas winnam bija leelakais preeks, un wiſſch Grafam Zinzendorf ſchohs pateizibas wahrduſ rakſtija: »es nu eſmu preezigs zilweks, jo es ſinnu, ka tas ſwehtu-darritais pee man irr dauds labba darrijis. Pirmak es biju behdigs, bet taggad es ar preeku ſemmojohs. Kad es manniyu, ka manna miſhleſtiba us winnu eedegge, es tudat wehlejohs, kaut brahti raſtohs, kas winnu arridsan mihto. Tapedz es Rauch brahli eemihotoju, un juhs, un mannus brahtus, kas ſchē irr, un arridsan wiſſus brahtus, ir tohs, fo es ſawu muſſchu ne redſeſchu. Es wiſſus mihtoju un ſweztinaju, kas to Kungu mihto. Man arweenu leelaks preeks par to nahk, kad tas Peſtitais wehl dauds zilwekus ſwehtigus darra, un nē manni ween. Winna wahrdi man arweenu jo dahr-gaki paleek, un es itt zeeti ſpeeſchohs tá darriht, ká bihbele mahza. Un tas naw gruhts. Zitti fakka: bihbelé eſſoht gruhtri wahrdi. Bet es wehl ne eſmu tik tahtu rappis, ka tee man buhtu pa gruhteem palikkufchi. Wiſs tur eekſchá irr falds un weegls, un ta labbad es gaidu, lihds es to gruhtibu manniſchu. Wehl es zittu nē ſinnu, ká ween weeglumu un faldumu, un es arri zittu wairs nē ſinnu rakſticht, ká ween to: es ta ſwehtu-darritaja affian ſpehku mannu!«

Zittureiſ wiſſch atkal tá rakſtija: »es nē kad iſhti nē biju paſinnis, kas tas irr: iſtam nabbaga greh-zineekam buht. Bet nu es prohtu, kad es itt no teefas garrá nabbags eſmu, tad iſhti ſwehtigs eſmu. Es gan labbi mannu, zittur naw preeka, ká ween pee manna Peſtitaja, un es arri zittur preeku nē kahroju, ká ween pee winna. Man leels fauns nahk preekſch manna mihta Kunga, kad es to raugu, fo wiſſch pee man darrijis. Jo es biju pa dauds nejauks zilweks, aukſts ká leddus gabbals, zeets ká afmins. Bet winna affinis man ſildijufchas un mihtſtinajufchas. Un tas man arri ſawem beedreem jaſakka, teem zitteem Indijanereem, jo es arweenu dohmaju, kad es winneem no ta Kunga Kriſtus fo ſtahtu, tad winni weená ſtundé paleek labbaki, nē es eekſch diwi gaddeem eſmu palizzis. Winni arri itt labbi juht, ka tas irr teefa, jo winni dohma, ka wiſſi zilweki, kas grehtus mihto, wehl nē tizz eekſch to leelu Deewa Dehlu. Es nu tá eſmu winna rohkás, ká leels kohka gabbals. Kad wiſſch man gribb par fo iſtaifiht, es labpraht derreſchu. Es eſmu gattaws, no ſirds wiſſu darriht, kas bihbelé ſtahtu, un es pateeſi redſu, ka wiſſu warr eespeht, ja ween tas Peſtitais irr ſchehligs.«

Mihli lassitaji! Kad mehs durscham, ka schis atgreesees Indijaneris tahdu faldu preeku jutte, un wissu tik fapratteggi runna, woi tad mums naw jaatzerr, ko muhsu swehti wahrdi falka: »Kad tarwi wahrdi atwebrâ tohp, tad tee apgaismo, un padarra tohs weenteefigus gudrus.«?

Tâpatt arri zitti Indijaneri itt no teefas atgreesahs, un schihs missiones rullôs irr dauds kohschi wahrdi rakstitti, ko ween tizzibas pilna firde warr fazzigt. Ta missione eeksch Schekomeko arweenu labbaki isdewahs, un arri wehl diwi zeemtau mahjoktus aisnehme. Swehtdeenâs un swehtfôs tee zilweki no wissahm tahm puffedm pa simteem nahze, un tee tizzigi tâ speedahs, no ta Pestitaja un no wiinna mihlestibas leezinaht, ka ne lehti preeksch puffnaktes beidse runnaht. Wehl weenu apleezibu peeminnesim, ko kahds waldibas tulko-tais dewe, kas Schekomeko apmeklejis, tâ rakstija: »Kad es redseju, ka Indijaneri eeksch to Kungu Jesu tizz, kâ wiinni weenteefigi bes wiltus rahdahs, un to scheplastibu itt pateesi famanna, kas zaur Jesus affininim nahkusi, un no brahteem fluddinata tohp: tad es to firde eenehmu, un drohschi tizzedams palikku, ka tas Kungs ar jums irr. Man tâ likkâhs, itt kâ es buhtu pirmeju Kristus tizzigu pulzimu kohpâ redsejis. Wiinnu wezzaki tâi masâ ruhme fehdeja, gan us benkeem, gan us semmi, un kluffi gohdigi ar firdszeenishchanu klaufigahs, ko tas brahlis fazzija mahzidams. Wiinni itt kâ gribbeja tohs wahrds no muttes isuemt. Jahnis tulkoja un itt labbi. Es wiinnu par tahdu wisru turru, kas ar Garru un spehku irr swaidihts. Ihsi falkoht, ta man irr leela scheplastiba preeksch wissu muhschu, ka es esmu eeksch Schekomeko bijis. Tas wahrds: Jesus Kristus, wakkar un schodeen tas pats, un muhschigi, — manâ firde irr ar jaunu spehku pamohdees, kad es Amerika basnizas weztehwus tur apfahrt fehsham redsejis, un muhsu Kunga Jesus Kristus salihdsinashanas uppuri apleezinajam. Lai wiinnu luhgshanas Deewa preekschâ uskâhpj par peeminneschanu, un lai debbes paligi wiinnu eenaidneekeem prettim stahw!«

Schi missione jaukt auge, bet pateesi, wiinnai wajadseja tahdas karstas ayslughshanas! Jo drihs nahze behdu laiki, un taunas mehles, missionarus apmelodamas, teem wajashanas usraidija. Jo us reisi scheem pahmette, ka wiinni fleppenî Franzosus pahstahjoht. Nu likke tohs zectumâ, wedde no weenas teefas us oktru, un beidsoht no tahs walsts isdsinne. Wajadseja wiinneem us Betlemes pilssehtu eeksch Pensilwanijas walsts aiseet, un dauds atgreesiti 1748tâ gaddâ wiinneem us turreni pakkat gahje. No ta laika Schekomeko irr arstahra, un missionari ne kad wairs tur tappuschî. Pa tam zitti mahjokli eeksch Pensilwanijas zehlahs, un tappe faukti: scheplastibas buhde, Naine, Meera-buhde, Meera-pilssehta. Wissur brahli lihdsigas jaukas fekmes redseja. Bet karra plohsahs, kas arweenu pehz ihfu brihdi no jauna zehlahs, scho darbu dauds famaitaja. Missionari un wiinnu draudsibinas arweenu tâ kâ diweju uggunu widdû stahweja, balti zilweki un Indijaneri us wiinneem gluhneja, un tohs dikti eenihde. 1755tâ gaddâ arri mescha zilweki wehl brahteem eeksch scheplastibas buhdës uskritte, un weefu nammu un fehtas ehkas neganti nodedsinaja. 11 zilweki pee tam sadegge un noschauti tappe. Prohti nabbaga Indijaneri sinnaja, ka balti zilweki bija runnajuschî, ka wajagoht wiinnus lihds kâ tohs Kanaäniterus no semmes isdeldeht. Par to wiinni neganti dufmigi palikke. To mehr tee brahli pastahwigi pee tizzibas darba palikke, iebshu tas gan mas augtu nesse ar tahdeem behdu notikkumeem. Ne warr ganna stahstih, jif leelas gruhstibas wiinni redseja, wisswairak tad, kad pehz nabbaga Indijaneru swehtibu ruhpedami, beesôs meschôs eegahje. Pee katra sohla wajadseja nahwi gaidiht. Zaur dsilleem purweem bija japerrahs, pahr pulku upr

pehm un leel-uppehm jabreen, par augsteem kalneem jakahj, negants pehrkora gais daudfreit jazeesch, un jabihstahs, ka klapper-tschuhstas ne fareij, kas beesâ sahle flehpahs. Un smilkschu-muschas winnus pa dauds mohzija, un daudfreit ka migla ap teem apmettahs.

Das gohdajams missionars Zeisberger preefch wisseem ka Apustuls 60 gaddus apfahrht zihnijahs, un winna muhsch irr tohti wehrâ leekams. Mehs no winna darbeem tik, kai weenu paschu stahstifim. Winsch daudfreit dsirdeja, ka Delaware-Indijanereem effoht taktumâ pilssehta, Gofchgoschink wahrda, un tur tee wissu nifnaki un affiau kahrigi zilweki misfoht. Ewangeliuma spehkam tizzedams, kas wissu spehj, winsch 1767râ gaddâ us turreni gahje. Negantas mohkas redsejis, un ilgi zaur beeseem mescheem gahjis, winsch us to pilssehtu nahje pee Ohio leelupes. Winna waddonam tur bija raddineeks, kas tohs sawâ buhdê peenehme. Zeisbergers nu likke teem eedshwotajcem praffiht, woi rihfoht winneem fanahkt, un tohs leelus wahrduks klausitees, kas winnam preefch teem effoht. Wissa pilssehta par tahdu jaunu wehsti preeziga likkabs, un nakts tumfâ zilweki fanahje. Leela schaggaru buhdê eefsch mescha ar augsti uskurteem uggunim bija gaismota. Zilweki itt nifni un plehfigi isstattijahs, un ka spohki ap to fweeschineeku stahjahs, ka jau to isstattidamees par aprihjamu kummofu. Bet Zeisbergers winnus ar tik spehzigeeem wahrdeem usrunnaja, ka zitti newihschus fazzija: »tas gan irr teefa! tas irr tas ihstais zefsch us fwehtibu!« — Kad winsch beidse runnahkt, wiffi bija itt kluffi ka pamirruschi, un winnu waigi rahdija, ka fwehtais spehks winnus bija ne mannoht aishemmis, un ne warreja tam atturretees. Zeisbergers ne kad ne bija tahdas elles tumfas, un tahda uswarretaja Deewa wahrda sîhmes pee Indijanereem redsejis, ka schê warreja no azzim noftattihkt. Arri seewas bija atnahkufschas, gribbedamas to fweeschineeku klausihkt, un ais wihreem stahwedamas, tohs wahrduks pee firds nehme, ko winsch ar fwehtu spehku runnaja. Winnahm ka musike aufis skanneja, kad winsch fazzija, ka winnu dwehseles to paschu makfajohkt, un winnu liktens muhschibâ tas pats buhshoht, kahds tam wissu stiprakam karrâ-wihram buhs. Jo tê jasinn, ka wiffas mescha zilweku tautas par seewischkahm mas ko istaisa, un winnas fliktakas turr, nê wihrus.

Tomehr starp teem zilwekeem arri prettineeki gaddijahs, kad winsch tohs norahje, kam winni tohs karrâ fanemtus tik dikti mohzija, un ar sahtana fohlakam winnu nahwes zeechanas paidsinaja. Winsch arri pateesi pa dauds negantus darbus redseja, un daudfreit behdadamees no tahs maitaschanas weetas pahrnahje, fur winna dwehsele tappe spaidita, fwehru niknumu redsedama un lohpihku blaufchanu pee teem wajatajcem dsirdebama, kamehr tee mohziti pahrgalwigâ prahktâ sohbuss greese, un ar wiffahm saw hm fahpehm winnus tik kaitinaja un nosmeheje. Prohti tas mohzijams preefch bendeschanas tappe melns nomahlehtê, un galwa ar kraukla spalwahm puschkota. Nu tee mohzitarij fahje faukt: »muhsu nokautu brahtu kauli gull ne aprakti; winnu garrî mums fauz: atreebjeet muhsu affinis! Lai mehs tad scho mohzijam un ar sohbeem faplehsham!« Nu tas zeezunneeks, kam wiffi taitijahs uskrist, eefahje winnus pahrsmeet, ka ne mahfoht labbi mohziht, un tahdus trakkus wahrduks fazzija: »es gribbu mirt ka wihre; juhs gan schigli effat mohziht, bet kad karrâ jaturrahs, tad juhs ka bahbas effat. Es nozeschu pee teem stipreem karrâ-wihreem, kas juhs ka pellus irr isputtinajusch!« — Kad us tahdu wihfi gahje, tad sinnamas tas missionars sawâ buhdê eelihde, un us zefkeem nomettees Deewu luhde, lai winsch scho fwehru prahtu drihs pahrwehersch. — Nur ween winna azzis nomettahs, tur elles pehdas bija us semmi redsamas. Tee zilweki dshwoja ka tumfchâ isfamischanas allâ, nofistu zilweku peeres kaulus appafsch kahjahm spahrdidami, un deenâs un nakts dischaffirds un juemeerigs prahks winnus spaidija.

Woi gan tohda fepkawu bedre muhscham warretu mahjoklis palikt tom meera un mihlestibas ewangeliumam? — Zeisbergers pehdiguzerribu ne atstahje, un kad winsch schoreis tikfai ihfu brihdi tur palikke, winsch pehz atkal atnahje, un to darbu ar wissu speeschchanu padsinne. Pa tam

wiffadas nelabbas flawas daubfinajahs, un zilwefi jau zits zittam kluffam pateize, fo gribbeja scheem balteem wihtreem darriht. Bahbas pa zeemeem ffraidija, gausdamas, fa maife truhlfchoht, graudi no tahrpeem tohpohht apehfti, mescha putni prohjam ffreenoht, kohku augli wairs ne eenahfoht, un tas wifs par to effohht, kam Indijaneri sahloht sawus deewus atstahht, un to tizzeht, fo baltais teem fakfoht. Arri burwi ar saweem padohmeem nahze, un uppurus praffija, leela Garra dufmas kluffinoht, fas par to eepiktoees, fa baltus mahzitajus peeturroht. No tahm feschahm fabeedrotahm zilfim fleppenäs wehstis atnahze, lai jelle to baltu mahzita u tulihht nofittohht jeb isdsennoht. Za missionari stary nitneem eenaidneekem mitte, fas itdeenäs wiannu dshwibu kahroja. Un arri dasch labš, fas bija augsti preezajees wiannus fagauidiht, taggad labprahht tohs buhtu ar almineem nomehtajis. Za labbad missionari spreede, fa wajadsehš natahtam no pilšfehthas masu, bet zeetu kohka nammu taisitees; un tur ar pahru atgreesufcheem Indijanereem eet stahweht, fas jau bija kristiti. — Tur nu tam masam pulzinam ne retti wajadseja zauras naktis us waltu stahweht, un katru masu trohkuu klaufitees, ja kahds eenaidneekš teem ne uskristu no paslehtas weetas. Domehr wianni patt naktis baigös, un fa preeksch nahwes rihfles stahwedami, swehtus brichschus peedshwoja, jo wianni Kristus mirschanas peeminau kohpā swinneja.

Zeisbergerš zerribu ne atstahje, un driht arri eedshwotaji us diwi pulkeem schthrahš. Tee weeni fazzija, fa labbaki gribboht us zittu puffi eet dshwoht, ne to swehtigu Kristus tizzibu atstahht. Tas pirmais scheem bija Allmewi wahrda, preekschneekš, 120 gaddus wezš, un Deewš pee wianna sawadu scheblastibas brhnumu darrija. Winsch sawā firdi gruhti zihnijahs. Tatschu wiannam weenreis firdš pahrluhse, un winsch likahš nowestees fa behrns us to weetu, fur tizzigi bija sanahksch. Tur nu winsch affaras pluddinadams, un wifai aishnents fazzija: »es ne warru wairs is-turreht, man firdš pluhst, un naw meerš deenäs un naktis. Kad man preeks driht ne pabrnahht, tad man jamirst!« — Nu wiffi ihstneeki to firmgalwu apstahje, fas gan wiffu sawu muhschu wehl ne bija drebbejis, un wiannam stipri leedse. Wet wiannam bija garra spehš, tohs wiffus kluffinoht. Skaidri tā fa muhschibas balšš no ta wezza nahze. Us seemas swehtkeem 1768tā gaddā winsch tappe kristihtē, un pehz tam ne spehje sawā walldā wahrduš atrast, to meeru nosihmedams, fas wiannu wiffzauri aplaimoja. Arri wianna wezzi panti fa atjaunoti likahš. Winsch fazzija: »man neween firdš irr aprimmusi, arri manna meefa irr atkal stipra palikfusi. Es ne kad ne dohmaju, wehl sawā wezzumā tahdu swehtibu eedabbuht.«

Wet nu arri pretineeku wilnuns tā kuhpeja, fa missionari dohmoja no turrenes isheet. Drohschā prahhā wianni lihds ar teem atgreesufcheem zaur teem pikteem pulkeem widdū zaur gahje, un lawwās eekahpe. Wiffi itt kluffam stattijahs, fa schee prohjam brauze, bet neweens teem drihtsteja rohku peelit. Trihs jubdšes ais Gosch goschink wianni nomehtahs dshwoht. Wet tur tas pulzinsch driht peeauge, un tahš swehtas scheblastibas mantas arri tahš leelas pilšfehthas eedshwotajus aishnehme. Fo tee kohpā sanahkschi pehz ne ilgu laiku spreede, fa ne hufshoht us nekahdu wiffi leegt, ja fas gribboht kristigu tizzibu peenent. — Nu preekschneeki Zeisbergeram wehfti fuh-tija, un luhdse, lai winsch aishmirstohht, fa wiannu kaitinajufchi, un no fchi laika wianni gribboht fa draugi satikt. — Pee teem eedshwotajem eeksch Gosch goschink arweenu skaidrafi pasinne, fa tee labbaku prahtu peenehme. Ur laiku ta negantibas weeta irr par Deewa dahrsu palikfusi, un tas zeenjams Allmewi to preeku peedshwoja, fa tee zitti preekschn eki ar teem sawejeem, ar wiannu fa brahli fabeedrojahs. Tee leeli karra whiri nu fa mihligi brahli ar Zeisbergeru satikke, un fazzija, fa wianna Deewu par sawu Deewu gribboht turreht, un ar wiannu lihds eet, fur winsch noes.

Za irr Deewa scheblastiba arri pee scheem mescha Indijanereem sawu spehku parahdijufi, un pee wiannem notizzis, fo wezza dseefma fakka:

Kas itt fa lahzie ruhž, paleek par jehru,
Kas awkšs fa leddus irr, filst par nemehru,
Kas nedshwšs afmins irr, tas dshwš pamohstahš,
Un spehš un scheblastiba tahdam rohdahš.

Kam nu mehs ne tizzeem, mihli lassitaji, fa schis Kristus miblestibas spehš, fas nahwi us-warr, arri joprohjam tohs mirruschus kaulus warrehs un gribbehs atdshwinoht? Za winsch to darrihs, un bridsht arri leelaiš paganu tukfnesis par Deewa dahrsu palikš. Amen. 25.